

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

14. De ieiunijs, quæ in quatuor anni temporibus seruantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Ioannes Euangelista ieiunium non habet, eo quod Gloria in excelsis Deo cantare debemus. Hæc Auctor ille. Quo fit, ut mirum non sit quod Paludanus in 4. dist. 15. q. 4. art. 3. conclus. 2. tradiderit, in perui- gilio Bartholomæi, Iacobi Maioris & Matthiæ, ieiunium vim præcepti non habere, nisi ubi fuerit vsu & consuetudine receptum. Sed Innocentius Tertius, ut patet ex c. Ex parte, respondit, in per- uigilio Matthiæ, & omnium Duodecim Aposto- lorum ieiunium obseruari oportere, præter- quam in peruiigilijs Apostolorum Philippi & Iaco- bi, & Ioannis Euangelistæ.

Secundo queritur, An in peruiigilio Penteco- stes ieiunium sit communi iure institutum? Res- pondetur, in c. Scire, dist. 76. §. necessario, Gratianum ita dicere: Necessario ergo Ecclesia instituit, ut post diem Pentecostes ieiunia celebrentur. Sed quod in illis quinqua- ginta diebus ieiunandum esse negatur, ex obseruantia neces- sitate intelligitur, & c. Ieiunium §. Hanc autem, ead- em à restrictione: Non autem videntur ieiunia quarti mensis posse celebrari ante diem Pentecostes: à die enim Dominice Refurrexerunt usque ad diem Pentecostes nõ in- ducuntur obseruanda ieiunia. Significat Gratianus his verbis, in peruiigilio Pentecostes, nullum ieiuni- um iure communi esse sancitum. Et reuera ex c. Scire debet, ex c. Ieiunium, & ex c. Post Pascha, & ex c. Iam dist. 76. perspicue colligitur esse Eccle- siæ traditionem, & morem, ut inter Pascha, & Pentecosten, nulla ieiunia indicantur. Nihilomi- nus tamen, in eadem dist. 76. Nosse, ex Ambrosio ha- betur: Nosse credo, vos scire, non minori letitia celebra- re diem Pentecosten quam diem sanctum Pasche celebra- re volumus: tunc enim, sicut modo facimus, ieiunauimus, & ab eo vigilia ce- lebrauimus, orationibus pernoctauimus in- stantius. Vnde necesse est, ut similes obseruantiam simili- bus letitia subsequatur. Et Glossa ibidem: In vigilia quo- que, Pentecostes necessario est ieiunandum. Angel. verbo ieiunium, num. 7. ad finem. ait: Verius videtur, ex neces- sitate præcepti tale ieiunium esse seruandum. At ex altera parte est S. Thomas 2. 2. quest. 147. art. 5. ad 3. vbi a- perte docet, ieiunium exultationis, quale inter Pascha & Pentecosten seruatur, non esse præcep- tum. Ieiunia, inquit, que præcepto Ecclesie instituntur, sunt magis ieiunia afflictionis, que non conueniunt diebus letitiæ, propter quod non est ieiunium ab Ecclesia institutum in tota Paschali tempore, nec etiam in diebus Dominicis, in quibus si quis ieiunaret contra consuetudinem Populi Chri- stiani, que ut Augustinus Epist. 86. dicit, est pro lege habenda, vel etiam ex aliquo errore, sicut Manichæi ieiunant, quod necessarium tale ieiunium arbitantes, non esset à pec- cato commisit. Hec ibi S. Thomas.

In hac controuersia dicendum existimo, in per- uigilio Pentecostes iure communi non esse iei- unium indictum, generali tamen Ecclesie Latine consuetudine, que legis & præcepti vim habet, eo die seruari ieiunium debet. Et hoc est fortassis, quod Glossa loci citatus docuit. Sic Silvester ieiuni- um, num. 4. Caietanus 2. 2. q. 147. art. 5. Quare quod Gratianus & S. Thomas tradiderunt, id de iure communi, non autem de consuetudine, que in le- gem & præceptum transiit, est intelligendum. Porro, ut in c. Consilium, & in c. Ex parte de Obseruat. ieiunio non statuitur. Quando dies festi Sanctorum in secundam hebdomadæ feriam incidunt, ieiunium, quo eorum peruiigilia cõsecrantur, in Sab- bato proximè antecedente seruatur.

Caput XIV.

De ieiunijs, que in Quatuor anni Tem- poribus seruantur.

Primò queritur, Quo iure sint ieiunia in Quatuor anni Temporibus instituta? Respo- deo in hunc modum. Est iure tantum Canonico ab Ecclesia indicta sint; attamen, ut rectè Leo Primus in Sermonibus de Ieiunio Septimi mensis, Serm. 7. & Serm. 9. & Isido. Lib. 1. de Offic. Eccles. cap. De ieiunio Quatuor Temporum tradiderunt, huius Quatuor Temporum ieiunij veluti quidam typus ac figura in veteri Hebræorum populo præcessisse memo- ratur. Verba Leonis hæc sunt: Quid ex veteris prædi- catione doctrine ad purificationem animarum, & corporum nostrorum ieiunium septimi mensis assumimus, non legali- bus nos oneribus subijcimus, sed utilitatem continentie que Christi Euangelio seruit, amplectimur. Isidorus quoque Ieiuniorum Tempora secundum scripturas, qua- tuor esse definit, in quibus per abstinentiam, & lamentum poenitentia, Domino sit supplicandû. Hæc ille. Cæterum hoc nostrum ieiuniû, non ha- bet eandem rationem, quam Iudæorum ieiuniû. Neque enim eisdem anni temporibus, nec eodem dierum numero, neque eodem ritu, & modo, ne- que eisdem de causis suscipitur. Iudæi enim men- se quarto, quinto, septimo, & decimo (Zachar. 8.) Ieiunium colebant, hoc est, in mense Iulio, Au- gusto, Octobri, & Ianuario; nos verò, Quatuor anni Temporibus ex æquo penè diuisi: ut pri- mum sit, ieiunium vernum in mense Martio; se- cundum æstiuum in mense Iunio, aut Maio, tertiu, Autumnale, in mense Septembri: quartum, Hy- bernum, in Decembri. Iudæi itidem septem dies ieiunio consecrabant de vespera ad vesperam; nos verò, tres tantum dies vsque ad Nonam, vel Meridiem solum. Illi, ieiunio fludebant pro- pter contractas legis tabulas, aut propter ruptos ab hoste Urbis Hierosolymæ muros; aut propter obortam ex narratione exploratorum in populo seditionem, diurnamq; in solitudine pere- grinationem, aut propter dirutum & euersum à Nabuchodonosore Chaldeorum rege templum; aut propter tribus Iudæ reliquias vna cum duce suo Godolia miserabiliter dissipatas. Nos verò Quatuor Temporum ieiunia suscipimus, ut debita que negligentia nostra conflauimus, & que contraximus, peccata exoluamus, & Deo bono- rum omnium largitori, operum nostrorum pri- mitias consecremus. Et verisimile est Hybernum ieiunium quod in Decembri de more seruatur, esse ab Apostolis institutum. Vnde Auctor Mi- crologi cap. 28. ait. Et notandum omnes Apostolicos à B. Petro vsque ad Simplicium Papam ordinationes tantum in ieiunio Decembris celebrasse, ut in Romano Pontificali legitur. Sic ille. Etenim in Libello, in quo Vita Romanorum Pontificû breuiter scripta, nomine Damasi referuntur, legimus, quoties singuli Ro- mani Pontifices in Mense Decembri sacros ordi- nes cõtulerint. Id enim in cuiusq; illorû vita no- tatur: At, ut rectè Leo I. in Epist. ad Dioscor. Ale- xandrinû Episcopum, que est. Si. c. 1. scriptum reliquit: ex Apostolica nouimus venire doctrina, ut sacre ordina- tiones præmissis ieiunio consecratur. N. A. 13. dixit Spiritum

Exod. 32. Num. 13.

4. Reg. vii. Ibidem.

Sanctum: segregate mihi Saulum & Barnabam in opus ad quod assumpsi eos. Et mox subditur: Tunc ieiunantes & orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos. Et de ieiunio æstiuo Clemens Romanus Lib. 5. Apostolic. Constituit. c. 13. ait: Post festum Pentecostes celebrate hebdomadam: postquam & ieiunare alteram: æquum est enim & letari de Dei dono, & ieiunare post hilaritatem. Leo I. Serm. 2. de Pentecost. ait: ut ieiunium quod ex Apostolica traditione subsiquitur, sancta obseruatiua celebremus. & Serm. 3. de ieiunio septimi mensis, scribit illud ieiunium Apostolicis & legalibus institutis electum. Auctor Micrologi c. 28. ad finem ait, Sciendum autem, solum Callixtum Papam & martyrem huiusmodi ieiunia quater in anno celebrari constituisse, quæ prius ter in anno celebrata sunt: sicut idem Apostolicum ad Benedictum Episcopum scribens, testatur. Sic ille. Hoc Callixti decretum est in Epist. 1. Decretali, tom. 1. concil. & refertur, d. 76. c. ieiunium, sunt, qui dicant, ibi cum dicitur, ieiunium: quod ter in anno apud nos celebrari didicisti, legendum esse, quater in anno, quia non videtur Callixtus Primus instituisse Quatuor Temporum ieiunia, cum Leo I. in sinuet ea esse Apostolicæ traditionis, sed certè Micrologi Auctor legit ter, non quater, & omnes codices apud Gratianum dist. 76. c. ieiunium, & tom. 1. Concil. in Epist. 1. Callixti, legunt ter. Et hæc lectio magis congruere cum ipso literæ contextu videtur. Verisimile est Quatuor Temporum ieiunia vel ab Apostolis, vel saltem statim post ipsos esse instituta, imitatione & exemplo veteris populi: qui, ut habetur Zach. 8. mense quarto, quinto, septimo, & decimo, ieiunio sese affligebat. Postea verò Gelasius I. constituit, ut sacre Clericorum ordinationes, quæ ante in mense Decembri solum fieri solebant, in Quatuor anni Temporibus, quæ iam erant ieiunio deputata, in partem fierent, ut præmissio ieiunio, Clerici ad sacros ordines promoverentur, eodem ritu & more, quo Apostoli Paulus & Barnabas. Epist. 3. Gelasij. c. 13. & c. 1. dist. 75.

Secundò queritur, quo modo Temporum ieiunia olim in Ecclesia colebantur? Respondeo, hæc Quatuor Temporum ieiunia non in omnibus provincijs eodem modo seruata esse. Nam in Concilio Moguntino sub Carolo Magno, Anno Domini 813. in Canone 14. dicitur. Constituitur, ut Quatuor Tempora anni ab omnibus cum ieiunio obseruentur, hoc est, mense Martio hebdomada prima, & feria quarta, sexta, & Sabbato veniant omnes ad Ecclesiam hora nona cum Litanijs ad Missarum solennia. Similiter in mense Iunio, hebdomada secunda, feria quarta, sexta, & Sabbato ieiunetur usque ad Nonam. Similiter in mense Septembri hebdomada tertia, & in mense Decembri, in hebdomada quæ fuerit plena ante vigiliam Natalis Domini, sicut est in Romana Ecclesia traditum. Et in Concilio Moguntino tempore Henrici II. coacto, & habetur in c. De ieiunio dist. 76. decernitur sic: De incerto ieiunio Quatuor Temporum, hanc certitudinem statuitur: quod si Calenda Martij in quarta feria sit ante euenierit, eadem hebdomada ieiunium celebretur. Si autem Calenda Martij in quintam aut sextam feriam, aut Sabbatum distendantur, in secundam hebdomadam ieiunium differatur. Simili quoque modo, si Calenda Iunij in quartam feriam, vel ante incidat, in sequenti hebdomada ieiunium peragatur. Et si in quintam feriam, aut sextam, aut Sabbatum contigerint, in tertiâ hebdomadam ieiunium referretur. Et hoc sciendum est, quod si quando ieiunium mensis Iunij in vigilia Pentecostes, secundam prædictam re-

gulam euenierit, non ibi celebrandum erit, sed in hebdomada solenni Pentecostes. Eodem modo de Septembri ieiunio constitutum sit: ut si Calenda in quarta feria, vel ante euenierit, ieiunium in tertia hebdomada celebretur. Et si in quinta, aut sexta feria, aut Sabbato contigerit, in quarta hebdomada ieiunandum erit. In Decembri illud obseruandum est: ut proximo Sabbato ante vigiliam Natalis Domini celebretur ieiunium: quia si vigilia in Sabbato contigerit, simul vigiliam & ieiunium celebrare non conuenit. Hæc ibi. Conueniunt igitur inter se, hæc duorum Conciliorum decreta, cum quibus tamen non conuenit Gerundenfis Synodi decretum in Canone 2. Expleta, inquit, sollemnitate Pentecostes in sequenti septimana à quarta feria in Sabbatum, per triduum abstinentia celebretur: secunda Litanias faciendæ est Calenda Nembri: ea tamen condicione seruata, ut si istius diebus Dominica intercesserit, in alia hebdomada seruandam prioris abstinentia obseruantiam, à quarta feria incipitur, & in Sabbato vespera, Missa fiat. Et in Concilio Oxoniensi in Anglia celebrato, ita statuitur: In Martio, prima hebdomada ieiunandum est feria quarta, sexta, & Sabbato: In Iunio, in secunda hebdomada: quod dupliciter obseruatur à pluribus in prima hebdomada post Litanias, aut in hebdomada Pentecostes. In Septembri, in tertia hebdomada: In Decembri, in proxima septimana integra ante Natalem Domini. Refert Isidorus Lib. 1. de Diuini offic. cap. de Ieiunio: Ieiunium æstiuum à plebisque ante Pentecosten, post Ascensionem Domini, auctoritate Euangelij obseruari, illud Domini testimonium ad litteram recipientibus: Nunc quid possum filij hominis legere, quando in cam illis est passus? Venient autem dies, quando auferetur ab eis spiritus, & tunc ieiunabunt: aut enim illud tempus expleti, quo Christus aduolans ad caelos, præsentia corporali discessit: Et ideo tunc indicendum est ieiunium, ut per cordis humilitatem, & carnis abstinentiam, Spiritum Sanctum mereamur accipere. Hæc Isidorus.

Veruntamen huic tantæ ieiunij Quatuor Temporum diuersitati, finem imposuit Urbanus Secundus in Concilio Placentiæ coacto: cuius Decretum habetur in cap. statuitur dist. 76. quod sic habet: Statuimus, ut ieiunia Quatuor Temporum hoc ordine celebrentur: Primum, in initio Quadragesimæ: secundum, in hebdomada Pentecostes: tertium vero in Septembri more solito fiat. Et in Concilio Claromontensi idem Urbanus II. dicitur sic constituisse: ut primum ieiunium, semper fiat prima hebdomada Quadragesimæ: secundum in hebdomada Pentecostes absque genuum flexione, cum Alleluia, & Gloria in excelsis Deo, & vestibus solennibus fiat: tertium, in hebdomada ante Aequinoctium Autumnale: quartum, plena hebdomada ante Natalem Domini vigilia eiusdem accepta. Et longe ante hos Pontifices Leo I. Serm. 8. de Ieiun. decimi mensis ait. Siquidem ieiunium verum in Quadragesima: æstiuum in Pentecoste: autumnale in mense septimo, hyemale autem in decimo celebramus. Auctor Libelli autem dicitur Micrologus, postquam reprehendit cap. 24. Concilium Moguntinum sub Henrico II. coactum, cuius Decretum paulò ante protulimus, ait, Gregorium VII. statuisse, ut ieiunium verum fiat in prima hebdomada Quadragesimæ, hoc est, post Dominicam primam in Quadragesima: & cap. 50. Quoniam, inquit, Leo Primus, Gelasius Primus, Gregorius Primus, & Gregorius Secundus, & Gregorius Septi-

non sic constituerunt: Aeliuum, infra Octauam Pentecostes, quia sic idem Pontifices statuerunt; Annumale in Septembri, in quo iuxta consuetudinem Ecclesiasticam, fit in tertia hebdomada. Nam secundum praedictos Pontifices non est designata peculiaris hebdomada; Hyemale vero in tertia hebdomada in Aduentum Domini, secundum in scriptura Patrum, & usum Romanum. Hæc ille. Objicies Callisti Decretum in Epist. ad decretalis ad Benedictum Episcopum, tom. 1. c. 61. Et habetur in c. Ieiunium, dist. 76. vbi decernitur, vt quater in anno ieiunium agamus, non ter vt antea; sic habet: Ieiunium, quod ter in anno apud nos celebrari dicebatur, conuenientibus nunc per Quatuor Tempora fieri decernimus: vt sicut annus per Quatuor voluitur Tempora; ita & nos Quaternum solemus agamus ieiunium per Quatuor anni Tempora Respondeo, ante ipsum Callistum non quater, sed ter tantum per annum ieiunium fuisse seruatum, videlicet in Pentecoste: mense Septembri, & mense Decembri; & eum Pontificem instituisse vt Quater in anno ieiunium celebraretur: addidit ieiunium vernum in Quadragesimæ hebdomada prima.

Secundò queritur, Quo pacto in hebdomada Pentecostes celebratur ieiunium vnum ex ijs, quæ in Quatuor anni Temporibus coluntur, cū eiusmodi hebdomada incidat in Paschale tempus, & Canones prohibeant ieiunium toto tempore Paschali, eo quod id tempus sit læticia & quietis, & ieiunium sit tristitia & laboris. Cajecanus 2. 2. q. 147. art. 5. Et Silu. ieiunium non. 4. respōdent ex sententia S. Thomæ in 4. dist. 15. q. 3. art. 3. q. 1. ad 5. hoc ieiunium esse læticiae & exultationis, non mœroris & afflictionis, & consuetudine, non iure communi seruari. Et S. Thom. 2. 2. q. 147. art. 5. ad 3. ait: Propter quod non est ieiunium ab Ecclesia indictum in toto Paschali tempore. Sed contra hoc facere videtur id quod habetur in c. Statuimus dist. 76. vbi præcipitur, vt huiusmodi ieiunium agatur in hebdomada Pentecostes. Quare dicendum existimo, tempus Paschale quod attinet ad vacationem, & immunitatem ieiuniorum, id ceteri, quod est à Paschate vsque ad Pentecosten, in quod tempus ieiunia iure communi non cadunt. Et hoc puto voluisse S. Thomam locis citatis, cum dixit, toto tempore Paschali non esse indictum ieiunium ab Ecclesia. Porro hoc ieiunium, quod in hebdomada Pentecostes suscipitur, dicitur ieiunium exultationis, quia læticiae tempore seruatur, absque genu flexione, cū Alleluia, Gloria in excelsis Deo, & vestibus solemnibus, in Missæ sacrificio.

Tercio queritur, Quibus de causis ieiunia in Quatuor anni Temporibus sint instituta? Respondeo, primùm esse instituta, vt ea offeramus Deo ad expianda peccata, quæ per anni, vel solis in anno cursum admittimus. Secundò, vt Deus ipse sicut anni, & solis motum & cursum moderatur ac regit: sic vitæ nostræ actiones & studia clementer, prosperè, & feliciter dirigat, & absoluat. Tercio, vt veluti Quatuor Tempora primitias Deo offeramus. Sed quæres, cur in vnoquoque Tempore tribus diebus ieiunium colamus? Respondeo: vt tribus cuiusque partis in anno mensibus respondeant nostra ieiunia: ita, vt toto anno duodecim dies ieiunio consecremus, qui vtrunque expriment duodecim mensium initia. Ieiunium autem suscipimus feria quarta,

sexta, & Sabbato, quia Christus Dominus traditus, & venditus est feria quarta, occisus feria sexta, & Sabbato in Sepulchro quieuit.

Caput XV.

De ieiunijs quæ in Sabbato, quarta, & sexta feria, & alijs diebus suscipiuntur.

Primò queritur, an in Sabbato cuiuslibet hebdomadæ sit iure communi indictum ieiunium? Hanc quæstionem Hieronymo in Palestina comoranti, per literas proposuit Lucinius Boeticus ex Hispania: & responsum Hieronymi habetur in cap. Vtinam distinct. 76. Extat Epistola Hieronymi ad Lucinium, vbi ait, De Sabbato, quod queris, vtrum ieiunandum sit, & de Eucharistia, an accipienda quotidie, quod Romana Ecclesia, & Hispanæ obseruare perhibentur: Scripsit quidem Hippolytus vir disertissimus, & carpsim diuersi auctores è varijs auctoribus edidere. Sed ego illud te breuiter admonendum puto, Traditiones Ecclesiasticas, præsertim quæ fidei non officiant, ita obseruandas, vt à Maioribus tradita sum, nec aliorum consuetudinem, aliorum contrario more subuertii. Atque vtinam omni tempore ieiunare possimus: quod in Actibus Apostolorum diebus Pentecostes, & die Dominico Apostolum Paulum, & cum eo credentes fecisse legimus. Nec iam Manicheæ hereses accusandi sunt, cum carnalis cibus præferri non debuisset spiritali. Et paulò inferius, ait: Nec hoc dico, quod Dominicus diebus ieiunandum putem, & contextas quinquaginta diebus ferias auferam: sed vnaquæque Prævincia abundet in sensu suo, & præcepta Maiorum leges Apostolicas arbitretur. Hæc Hieronymus. Et in c. Illa, distinct. 12. quod caput est desumptum ex Epistola iisd. quæ est ad Ianuarii, refert Augustinus: Mater mea Mediolanum me secuta, inuenit Ecclesiam Sabbato non ieiunantem: corpeat fluctuare quid ageret. Tunc ego cõsulni de hac re beatissima memoria Ambrosium Episcopum. At ille ait: Cum Romam venio, Sabbatum ieiunio: cum Mediolani sum, non ieiuno. Sic & tu ad quæcumque forte Ecclesia veneris, eius morem serua, si cuiquæ non vis esse scandalo, nec quemquam tibi. Hoc cum matri renunciaassem, libenter amplexa est. Hæc ibi. Extat etiam Augustini Epistola 86. ad Casulanum scripta de ieiunio Sabbati contra Vrbicum quendam, qui scripserat omnino esse in Sabbato ieiunium seruandum: vbi idem quod Ambrosius dixerat, docet S. Augustinus.

De ieiunio itaque in die Sabbati seruando, variaz fuerunt Ecclesiarum consuetudines. Græci enim olim Sabbatū coluerunt tanquã festum, vt colligitur ex Socrate Lib. 6. Eccl. hist. ca. 8. Ex Nysseno in Oratione aduersus eos qui agrè seruiti reprehensiones; & Anastasio Niceno Lib. quæstio. 4. 77. nec nunc illud ieiunio consecrant, vt aperte constat ex Can. 55. Concilij Cõstantinopolitani 6. quod est in Trullo congregatum: & sequuntur Græci Canonem Apostolorum 64. Vbi dies Dominicus, & Sabbatū à ieiunio soluuntur. Et Clemens Rom. tribus in locis ait, in Sabbato, non esse ieiunio studendū. S. Ignatius quoq; in Epistola ad Philippen. prope finem scribit: Quicumque Dominicum, aut Sabbatum ieiunauerit, præter vnam Sabbatum Pasche, ipse est Christi imitator. Sic ille. Contra vei dõ Romana Ecclesia